

Vreme: 05.07.2026 17:16

Medij: ekspres.net

Link: <https://ekspres.net/svet/nenaucene-evropske-lekcije-5-7-2026>

Autori: Ekspres.net

Teme: Evropska unija i Rusija (odnosi)

Naslov: Nenaučene evropske lekcije

10620

Početkom juna, tačnije 11. meseca, rat u Ukrajini ušao je u jednu novu fazu. I ne, to nema veze sa stanjem na terenu jer niti je jedna, niti druga strana napravila nekakav odlučujući proboj koji bi vodio ka skorom okončanju sukoba koji je za prethodne više od četiri godine odneo nekoliko stotina hiljada života. Tačan broj još niko nije utvrdio.

Svet

Izvor: EPA / SERGEY KOZLOV

Share on Facebook Share on Twitter Share on Viber Share on Whatsapp Share on Email

Početkom juna, tačnije 11. meseca, rat u Ukrajini ušao je u jednu novu fazu. I ne, to nema veze sa stanjem na terenu jer niti je jedna, niti druga strana napravila nekakav odlučujući proboj koji bi vodio ka skorom okončanju sukoba koji je za prethodne više od četiri godine odneo nekoliko stotina hiljada života. Tačan broj još niko nije utvrdio.

Nova faza, međutim, podrazumeva da je tog dana rusko-ukrajinski sukob po dužini trajanja pretekao Prvi svetski rat za jedan dan. Naime, kako je objavio "Njujork tajms" Veliki rat trajao je tačno 1568 dana, a rat u Ukrajini zaključno sa 11. junom trajao je ukupno 1569 dana. Reč je, naravno, o njegovoj drugoj fazi otvorene ruske agresije na Ukrajinu.

A ukoliko bi za početak rata uzeli aneksiju Krima 2014. godine, onda je ovaj rat odavno po dužini pretekao i Prvi i Drugi svetski rat (i to u zbiru), kao i američki rat u Vijetnamu i rat Sovjeta u Avganistanu, koji su trajali po deset godina. Ostaje im još da obore američki rekord u angažovanju u Avganistanu koje je trajalo dve pune decenije.

No, mnogo važnije od toga koliko rat traje, jeste šta je potrebno da bi on bio okončan. Da li će Tramp ispuniti svoje obećanje, makar u onom delu da će da završi ovaj sukob, pošto u onom delu u kojem je rekao da će to da uradi za jedan dan nije uspeo.

Šta po tom pitanju radi Evropa? Tim pitanjem bavili su se i na portalu [European Correspondent](#) pa su kroz razgovore sa ukrajinskim braniteljima ljudskih prava o tome šta očekuju od Evrope istraživali i šta to još Evropa ne razume.

Lekcija 1: Rat se ne dešava samo drugim ljudima

"Evropljani i dalje misle da se rat dešava nekom drugom. To je iluzija. Oluja je globalna", kaže Olesandra Matvijčuk, direktorka Centra za građanske slobode u Kijevu.

Prema mišljenju dobitnice Nobelove nagrade za mir za 2022. godinu, Evropa nije naučila lekcije iz ruskog rata protiv Ukrajine.

"Sukob nije ograničen ni na dve zaraćene zemlje: Rusija regrutuje obične Evropljane da čine zločine, ubija ljude u našim zemljama, a njeni dronovi sve češće napadaju evropske zemlje, a nedavno su povređena dva stanovnika u Rumuniji."

Matvijčuk smatra da Zapadna Evropa mora odlučnije i brže da postupa kada je reč o odnosu prema ratu Ukrajini i da shvati da to nije nešto što je "daleko od njih".

Vreme: 05.07.2026 17:16

Medij: ekspres.net

Link: <https://ekspres.net/svet/nenaucene-evropske-lekcije-5-7-2026>

Autori: Ekspres.net

Teme: Evropska unija i Rusija (odnosi)

Naslov: Nenaučene evropske lekcije

"Današnji Evropljani nasledili su slobodu i demokratiju od svojih baba i deda. Nikada nisu prolili kap svoje krvi za svoju bezbednost", kaže Oleksandra Matvijčuk.

Ona navodi rezultate anketa koje pokazuju da Zapadni Evropljani nisu spremni da životima štite svoje zemlje. U Nemačkoj je 60 odsto ljudi sposobnih za vojnu službu reklo da nikada ne bi uzeli oružje da bi zaštitili zemlju u slučaju napada, dok je svega 17 odsto izrazilo spremnost da se lati puške u odbrani zemlje.

U Italiji, 16 odsto vojno sposobnih građana reklo je da bi bilo spremno da uzme oružje u slučaju rata, dok 39 odsto njih to ne bi uradilo. U Velikoj Britaniji, skoro polovina svih odraslih je rekla Ipsosu da ne postoje okolnosti pod kojima bi uzeli oružje za Britaniju, naspram 35 odsto onih koji su ipak rekli da bi u određenim okolnostima to uradili.

Ovi brojevi bi, verovatno, postali veći u slučaju stvarnog napada. To se dogodilo i u Ukrajini: 2011. godine, tek svaki četvrti Ukrajinac rekao je da je spreman da brani svoju zemlju. Do 2020. godine, nakon prve ruske invazije, taj broj je povećan za petnaestak procenata na 56 odsto.

"Ali to bi moglo biti prekasno", upozorila je Matvijčukova. "Rusija napada samo kada oseti slabost u društvu. Zato je mislila da može da napadne Ukrajinu."

Lekcija 2: Naša sloboda nije zagarantovana

Sa time se slaže i Maksim Butkevič, koji brani svoju zemlju od kraja 2000-ih. On je postao jedna od najprepoznatljivijih ličnosti među ukrajinskim borcima za ljudska prava, radeći na pitanjima azila i prava izbeglica i suosnivajući nezavisne medije.

Sve vreme se identifikovao kao antimilitarista. Na dan potpune invazije Rusije, prijavio se u ukrajinsku vojsku.

"Radeći na ljudskim pravima, znao sam da ako Rusija pobedi, neće ostati ništa. Zato sam mislio da moram da branim državu", rekao je.

Posle četiri meseca zarobile su ga ruske snage. Zatim je držan više od dve godine u zatočeništvu, gde je mučen i osuđen na 13 godina zatvora zbog izmišljenih optužbi. Neočekivano je pušten u razmeni zarobljenika u oktobru 2024. godine.

Sreli smo se u kijevskom modernom okrugu Podil. Prozore kafića raznela je ruska raketa koja je uništila obližnji Nacionalni muzej "Černobilj" pre nekoliko nedelja, pa su zamenjeni pleksiglasom. Ledeni late i Napoleonovi kolači se i dalje služe, piše Julius Fintelman, suosnivač The [European Correspondent](#).

Kafić je simbol načina na koji funkcioniše ukrajinsko društvo, čak i nakon što je iscrpljeno posle četiri i po godine rata.

"Sada gradimo našu zemlju. Ovo se ne dešava u mnogim drugim društvima koja su ljudi nasledili", rekao je Butkevič. "Ove stvari, poput ljudskog dostojanstva i demokratije, nisu nešto što se uzima zdravo za gotovo. Sloboda nije besplatna."

To je lekcija koju je Evropa morala da nauči na teži način, posebno nakon što se Donald Tramp vratio na vlast.

Lekcija 3: To je evropski rat - ali rakete napravljene od evropskog materijala na kraju bombarduju Kijev
Dok se u prve tri godine Evropa mogla osloniti na SAD da ponese lavovski deo troškova za pomoć odbrani Ukrajine, to se fundamentalno promenilo.

Evropa pruža praktično svu pomoć Ukrajini od 2025. godine. U maju je konačno odobrila ključni zajam od 90 milijardi evra za naredne dve godine. Neke evropske zemlje takođe pružaju znatno više proporcionalno svojoj ekonomiji nego što su to SAD činile u prošlosti, a Danska sa šest miliona stanovnika prednjači u grupi.

Ali: "Čekamo mnogo stvari kao što su 'Taurus' i druge rakete dugog dometa, i pravu akciju protiv ruske takozvane flote u senci", tvrdi Matvijčukova.

I dok je teško obuhvatiti sve u čisto finansijskom smislu, SAD i dalje pružaju mogućnosti koje Evropa još ne može da ponudi - pre svega, satelitske snimke u velikim razmerama i rano upozoravanje na lansiranje balističkih raketa.

"A evropske komponente i dalje završavaju u ruskim raketama koje nas napadaju", kaže Matvijčukova. Rezultati istrage koji su objavljeni u martu 2025. godine otkrili su da je najmanje 722 ukrajinska civila ubijeno oružjem koje sadrži zapadne delove. Ovaj broj je verovatno znatno veći sada, više od godinu dana kasnije.

Krajem maja, Rusija je napala Kijev raketama 'Cirkon', 'Kalibar' i H-101 i uništila tržni centar kod metro stanice. Nekoliko nedelja kasnije, tržni centar je potpuno izgoreo - a miris spaljene plastike i drugih toksičnih građevinskih materijala širi se vazduhom. Tačno ispred njega, ljudi prodaju jagode.

Vreme: 05.07.2026 17:16

Medij: ekspres.net

Link: <https://ekspres.net/svet/nenaucene-evropske-lekcije-5-7-2026>

Autori: Ekspres.net

Teme: Evropska unija i Rusija (odnosi)

Naslov: Nenaučene evropske lekcije

Ukrajinsko rukovodstvo je nekoliko dana kasnije saopštilo da su te rakete, koje su ubile najmanje četiri i ranile oko 100 ljudi, sadržale komponente iz Švajcarske, Nemačke, SAD, Velike Britanije, a koje su, povrh svega, proizvedene ove godine.

Rusija dobija ove materijale kroz sumnjivo zaobilaženje sankcija u trećim zemljama poput Kine, Turske ili zemalja Centralne Azije. Komponente proizvedene na Zapadu prvo se prodaju posrednicima i fiktivnim kompanijama u tim zemljama, koje ih zatim reeksportuju preko lažnih kompanija u Rusiju.

EU pokušava da sankcioniše te kompanije, ali kako jedna grupa ovih firmi bude stavljena na crnu listu, brzo budu osnovane nove preko kojih se nastavlja poslovanje. Sankcije su povećale troškove Moskve, ali nisu zaustavile njene rakete.

Lekcija 4: Mir je još daleko - i pogrešno smo shvatili šta znači

Ipak, postoje razlozi za oprezan optimizam koji se ovih dana oseća u Kijevu. Ukrajinski dronovi udaraju na rusku infrastrukturu tamo gde najviše bole, nedavno prekinuvši snabdevanje Krima gorivom i digavši u vazduh ključnu rafineriju u blizini Moskve.

U međuvremenu, Institut za proučavanje rata nedavno je objasnio da se na bojnopolju zamah pomerio ka Ukrajini. Ruska ofanziva je zastala, a Ukrajina izbacuje iz stroja više ruskih vojnika nego ranije.

Da li bi ova promena zamaha mogla da signalizira put ka miru?

Ne. Rat je veoma dinamičan i dok su ukrajinske inovacije u pogledu proizvodnje i unapređenja dronova trenutno dale prednost, Rusija će se verovatno prilagoditi tome u narednim mesecima.

"Ne bavim se predviđanjima. Ali ne vidim kako bi se rat završio ove godine", rekao nam je Butkevič, bivši vojni oficir.

Još važnije, za Ukrajinu, mir se ne može postići sve dok Rusija okupira oko 20 odsto teritorije Ukrajine na kojoj živi 3,47 miliona ljudi. "Mir znači slobodu života bez straha od nasilja", objasnila je Matvijčukova.

Rusija promoviše agresivnu rusifikaciju ovih teritorija: Do kraja 2023. godine, njeno Ministarstvo unutrašnjih poslova saopštilo je da je izdalo više od 3,2 miliona pasoša za ljude koji žive na okupiranim teritorijama.

"Ova okupacija je isti rat, samo u drugom obliku. To znači prisilne nestanke, mučenje, silovanje, poricanje identiteta, logore za filtraciju. Rusi fizički istrebljuju aktivno lokalno stanovništvo, poput novinara, pisaca, nastavnika, sveštenika."

Oko 1,6 miliona dece koja žive pod okupacijom posebno je ugroženo.

"Rusija bukvalno priprema novu generaciju Putinovih vojnika od ove ukrajinske dece. Sa 14 godina ova deca dobijaju ruske pasoše, a sa 18 godina biće prisilno regrutovana u rusku vojsku", rekla je Matvijčukova.

"Oni će ići da se bore ne samo u Ukrajini već u bilo kojoj zemlji u koju ih Rusija pošalje da umru. To je bezbednosni rizik."

Lekcija 5: Pesimizam je luksuz

Dakle, šta očekivati od narednih meseci? Prema Matvijčukovoj i Butkeviču, Evropljani ne bi trebalo da očekuju nikakva čuda.

"Mi čak ni ne znamo gde smo u ratu", nastavila je Matvijčukova. "Možda smo na kraju rata, usred rata, ili je to tek početak rata."

Ali lekcija iz Ukrajine daje izvesnu perspektivu: obični ljudi imaju moć kada stoje čak i iza slabih državnih institucija.

"Moj utisak je da Zapadni Evropljani svoje države vide kao meni usluga. Mi Ukrajinci, međutim, vidimo našu zemlju kao okruženje za naše težnje i postojanje."

I nema mnogo drugog izbora. "Pesimizam je luksuz. Pesimizam znači da vaši naponi nemaju smisla. Ali ako nešto ima smisla u našoj situaciji, to je trud", zaključila je Matvijčukova.

